

ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВІДОМИХ ЛЬВІВСЬКИХ ФІЛОЛОГІВ-РОМАНІСТІВ

PROFESSIONAL ACTIVITIES OF FAMOUS LVIV ROMANCE PHILOLOGISTS

У статті проаналізовано життя та професійну діяльність відомих філологів-романістів, котрі поховані на території Личаківського цвинтаря у Львові та укладено відповідний екскурсійний маршрут. Встановлено, що до сфери їхніх наукових інтересів входила методика викладання французької мови та літератури, історія розвитку романського мовознавства у Львівському університеті, зставне мовознавство, перекладознавство, соціолінгвістика, когнітивна лінгвістика, термінознавство, класична філологія, світова література. Ян Дарослав Амборські / Jan Darosław Amborski (1838–1905) та Стефанія Векслерова / Stefania Wekslerowa (1836–1923) у другій половині XIX століття написали низку навчальних посібників з французької мови, котрі активно використовувалися у той час. Відомий польський філолог Едвард Порембовіч / Edward Porębowicz (1862–1937) здобув освіту у найкращих освітніх закладах Європи, в 1897 році став засновником кафедри романської філології та протягом багатьох років працював у Львівському університеті. Фундаментальною працею Казімежа Віктора Ярецького / Kazimierz Wiktor Jarecki (1878–1939) «Sur l'Appendix Probi, son lieu d'origine et son auteur» (1927) дотепер послуговуються науковці. Професор Роман Помірко (1942–2020) понад 35 років очолював кафедру французької філології, був автором та співавтором кількох ґрунтовних монографій, навчальних посібників та словників. Завдяки перекладацькій діяльності Жінет Максимович (1929–1995) французькомовні читачі отримали змогу ознайомитися з кращими творами української художньої літератури. Саме вона зробила значний внесок у справу духовного і культурного зближення українського та французького народів. Їхня подвижницька праця перетворила Львів та Львівський університет на один з провідних центрів з вивчення романських мов та літератур. Запропоноване нами дослідження спрямоване на підвищення інтересу до розвитку романського мовознавства у Львові, до діяльності знаних науковців-романістів, а також до Личаківського цвинтаря як привабливого туристичного об'єкта, нерозривно пов'язаного з історією краю.

Ключові слова: романська філологія, Личаківський цвинтар, Львів, гімназія, університет, історія, екскурсія.

The article analyzes the life and professional activity of the famous Romance philologists who are buried at the Lychakiv cemetery in Lviv. The corresponding excursion route is concluded. It was established that their scientific interests included the methodology of teaching French language and literature, the history of the development of Romance linguistics at Lviv University, comparative linguistics, translation studies, sociolinguistics, cognitive linguistics, terminology, classical philology, and world literature. Jan Darosław Amborski (1838–1905) and Stefania Wekslerowa (1836–1923) in the second half of the 19th century wrote a number of textbooks on the French language that were widely used at the time. The famous Polish philologist Edward Porębowicz (1862–1937) studied at the best universities in Europe. In 1897 he became the founder of the Department of Romance Philology and for many years worked at Lviv University. The fundamental work of Kazimierz Wiktor Jarecki (1878–1939) «Sur l'Appendix Probi, son lieu d'origine et son auteur» (1927) is still used by scientists. Professor Roman Pomirko (1942–2020) headed the department of French philology for more than 35 years. He was the author and co-author of several thorough monographs, textbooks and dictionaries. Thanks to the translation work of Ginette Maxymovych (1929–1995), French-speaking readers had the opportunity to familiarize themselves with the best writings of Ukrainian literature. She made a significant contribution to the spiritual and cultural rapprochement of the Ukrainian and French peoples. Their dedicated work turned Lviv and Lviv University into one of the leading centers for the study of Romance languages and literatures. This research is aimed at raising interest in the development of Romance linguistics in Lviv, in the activities of famous Romance scientists, as well as in the Lychakiv cemetery as an attractive tourist object, which is inextricably linked with the history of the region.

Key words: Romance philology, Lychakiv cemetery, Lviv, gymnasium, university, history, excursion.

УДК 80(477.83)
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/69.1.4>

Коваль Р.С.,

канд. філол. наук, доцент,
доцент кафедри української
та іноземних мов
Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана
Боберського

Романчук О.В.,

д-р пед. наук, професор,
завідувач кафедри української
та іноземних мов
Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана
Боберського

Матлашенко Л.В.,

науковий співробітник
Музею «Личаківський цвинтар»

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Львів завжди був одним із важливих центрів вивчення, дослідження та популяризації романських мов. Сьогодні імена таких вчених та педагогів як Стефанія Векслерова / Stefania Wekslerowa (1836–1923), Ян Дарослав Амборські / Jan Darosław Amborski (1838–1905), Едвард Порембовіч / Edward Porębowicz (1862–1937), Казімеж Віктор Ярецькі / Kazimierz Wiktor Jarecki (1878–1939), Зигмунт Броніслав Черни / Zygmunt Bronisław Czerny (1888–1975), Єжи Курилович / Jerzy Kuryłowicz (1895–1978), Анна Нікліборц /

Anna Nikliborc (1904–1992), Остап Домбровський (1906–1982), Жінет Максимович (1929–1995), Роман Помірко (1942–2020) є добре відомими у науковому світі. Саме завдяки перекладацькій діяльності Жінет Максимович французькомовні читачі отримали змогу ознайомитися з кращими творами української художньої літератури. Наша робота спрямована на підвищення інтересу до історії романського мовознавства у Львові на прикладі філологів, котрі знайшли місце вічного спочинку на території Личаківського некрополя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Діяльність філологів-романістів, про котрих піде

мова, висвітлена у багатьох наукових працях. Доцент Ярема Кравець проаналізував перекладацький шлях Жінет Максимович, наголосивши на тому, що саме завдяки їй франкомовні читачі мають змогу ознайомитися з творами Олександра Довженка, Олесе Гончара, Романа Іваничука, Юрія Яновського та Павла Загребельного. Вершиною її перекладацької творчості, на його думку, є французьке прочитання творів Івана Франка «Для домашнього огнища» та «Перехресні стежки» [12]. Доцент Лідія Черчата вивчала професійну діяльність відомих представників української школи перекладознавства Івана Бабича та Жінет Максимович. Авторка акцентує увагу на наявності перетинів доль видатних особистостей, чия педагогічна праця і літературна творчість вражають вагомістю досягнень [18].

Історія розвитку романського мовознавства у Львівському університеті представлена у статті професора Романа Помірка. Зокрема, автор проаналізував професійну діяльність таких знаних науковців як Едвард Порембовіч, Казімеж Віктор Ярецькі, Зигмунт Броніслав Черни, Єжи Курилович та Остап Домбровський [14]. Професор Володимир Сулим здійснив огляд вивчення та дослідження мов у Львівському університеті за увесь період його існування, відзначивши вагомий здобутки філологів, котрі у різний час працювали на сучасній кафедрі французької та іспанської філології, створення якої ще у 1897 році пов'язане з іменем Едварда Порембовіча [15]. Постать засновника кафедри представлена у багатьох дослідженнях, з-поміж котрих відзначаємо статтю Анни Нікліборц [26]. Беата Кост опублікувала детальну біографію Яна Дарослава Амборського [24]. Життя та професійна діяльність академіка Романа Помірка, котрий понад 35 років очолював кафедру французької філології Львівського університету наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть, висвітлена у статтях професорів Флорія Бацевича та Алли Паславської [1], доцентів Олеси Татаровської, Зоряни Піскозуб та Ростислава Ковалю [16]. Історичні етапи розвитку цієї кафедри представила доцент Зоряна Піскозуб у відповідному ювілейному збірнику [13]. У вибраних працях історика Модеста Чорного опублікована коротка інформація про Амелію Лапчинську [19]. Біограми львівських філологів-романістів знаходимо також в енциклопедії Львівського університету [20].

Упродовж останніх років захищено кілька дисертацій, дотичних до тематики нашої роботи. Антон Іващук (2021) проаналізував становлення та розвиток методики навчання французької мови у Галичині з 1867 до 1939 року [5], Ореста Коцюмбас (2021) дослідила історію Академічної гімназії у Львові з 1849 до 1939 року, де, з-поміж різних іноземних мов, вивчали й французьку [11], Софія Когут (2021) провела комплексний підхід до оцінки

творчості Михайла Рудницького в контексті літературного міжвоєнного періоду ХХ століття [9], Ілля Челодума (2022) представив його інтелектуальну біографію [17]. Одним з опонентів дисертації Іллі Челодуми була znana польська дослідниця в галузі українознавства, професор Національного університету «Києво-Могилянська Академія» Олександра (Оля) Гнатюк, у праці котрої «Відвага і страх» (2015) постать Михайла Рудницького також проаналізована [2]. У 2020 році вийшов друком біобібліографічний покажчик Михайла Рудницького, укладений вже згаданою Софією Когут [8]. Відзначимо також цікаву статтю Іванки Корань [10].

Мета роботи полягає в аналізі життєвого шляху та наукових здобутків філологів-романістів, похованих на Личаківському цвинтарі Львова та створенні відповідного екскурсійного маршруту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професійна діяльність львівських філологів-романістів була надзвичайно плідною та різносторонньою. Наприклад, Едвард Порембовіч був учасником поетичних та пісенних форумів, лінгвогеографічних експедицій у Провансі та Каталонії, переклав, серед іншого, «Божественну комедію» та «Нове життя» Данте, поеми Байрона та драми Кальдерона. Участь вченого у Першому світовому конгресі каталонської мови (1906) засвідчила авторитет Львівської романістики вже на початку ХХ століття [13; 14]. Наукові праці розкривають його як дослідника порівняльно-зіставного мовознавства, романіста, філолога-класика з надзвичайним хистом до синтезування та логічної інтерпретації мовних явищ [13]. Відомий журналіст та філолог Ян Дарослав Амборські протягом кількох десятиліть у другій половині ХІХ століття викладав французьку мову у Львові, написав низку навчальних посібників. «Як учитель французької мови, він був справді неперевершеним, його педагогічний метод був повсюдно оцінений», писала польська преса [24]. Літературознавчі та мовознавчі здобутки Казімежа Віктора Ярецького простежувалися у трьох напрямках: класична філологія, французька мова та література, польська література і перекладознавство [14; 21]. У видавництві «Дніпро» вийшли переклади французькою мовою, котрі здійснила Жінет Максимович: «Les tournesols. Nouvelles»¹ / «Соняшники» Олесе Гончара (1972), «La Croix de pierre et autres nouvelles» / «Камінний хрест та інші новели» Василя Стефаника (1975), «Nouvelles» / «Новели» Романа Іваничука (1983), повісті «La terre» / «Земля» Ольги Кобилянської (1973), «Pour le bien-être de famille» / «Для домашнього вогнища» (1987) і «Les Chemins croisés» / «Перехресні стежки» (1989) Івана Франка, романи «Les souvenirs d'un fusillé» / «Слово після страти»

¹ Назви праць іноземними мовами подані в оригінальному варіанті.

Вадима Бойка (1980) і «Les Cavaliers» / «Вершники» Юрія Яновського (1981), нарис «Les nuits fusillées» / «Розстріляні ночі» Бориса Харчука (1983), окремі твори Олександра Довженка, Павла Загребельного та інших [12; 18]. З-поміж наших сучасників особливо відзначаємо академіка Романа Помірка, котрий досліджував розвиток і функціонування романських мов, процеси мовної конвергенції та дивергенції, соціолінгвістику, термінознавство, когнітивну лінгвістику, а також вивчав історію романської філології у Львівському університеті. Він був автором ґрунтовної монографії «Іспанська мова та її діалекти (варіантність слова)» (1994, 1996), присвяченої складним процесам еволюції слова іспанської літературної мови та її діалектів протягом XI–XX століть, співавтором монографій «Нові слова французької мови: процеси зародження та функціонування» (2014), де розглянуто процеси неологізації сучасної французької мови, та «Мовленнєві жанри у міжкультурній комунікації» (2010), в якій висвітлені найважливіші концепції лінгвістичної жанрології. У 2003 році професор у співавторстві з Емільєн Пославські-Поповичик опублікував фундаментальну працю «Civilisation ukrainienne» («Українська цивілізація»), представивши франкомовному читачеві багатомовну матеріальну та духовну культуру українського народу, самобутність і одночасно тісний зв'язок культури українців з культурами інших індоєвропейських і неіндоєвропейських етноспільнот. Роман Помірко також був співавтором праць «Мова футболу. Шестимовний словник футбольної лексики (українсько-французько-іспансько-російсько-англійсько-німецький)» (2009) та «Французько-український та українсько-французький словник термінології фізичної та реабілітаційної медицини» (2019) [1; 13; 14; 15; 16].

З метою популяризації історії романського мовознавства, діяльності провідних львівських філологів-романістів, а також Личаківського цвинтаря як привабливого туристичного об'єкта нами розроблений відповідний екскурсійний маршрут, який включає поховання Ізидори Волощак (поле 1), Кароля Пехурського / Karol Piechurski (поле 8), Софії Волощак (поле 7), Юзефа Кропивницького / Józef Kropiwnicki (поле 61), Романа Помірка (поле 63), Любові-Марії Пірко (поле 63), Амелії Лапчинської (поле 66), Петра-Олександра П'явки (поле 43), Леона Стернклара / Leon Sternklar (поле 32), Якоба Ноймана / Jakob Neumann (поле 32), Володимира Косика (поле 83), Стефанії Векслерової (поле 22), Едварда Порембовича (поле 13), Яна Дарослава Амборського (поле 4), Михайла Рудницького (поле 54), Фелікса Шумлянського / Feliks Szumlański (поле 54), Казімежа Віктора Ярецького (поле 74), Калікста Кручковського / Kalikst Kruczkowski (поле 57), Едварда Харкевича (поле 72), Ірини Громницької (поле 72), Жінет Максимович (поле 69),

Ігоря Лоського (поле 67, Поле Почесних поховань). На жаль, могила Станіслава Мар'яна Кохановського / Stanisław Marian Kochanowski (поле 49) не збереглася.

Отже, на полі 1, ліворуч від центрального входу на кладовище, спочиває Ізидора Волощак (1897–1994) – знавець есперанто, також добре володіла італійською, польською, німецькою та французькою мовами. Похована разом з чоловіком Андрієм Волощак (1890–1973), відомим поетом, котрий під час Першої світової війни втратив зір, а згодом, опанувавши шрифт Брайля, розробив на його основі українську абетку, яка використовується й досі. Філолог-романіст Кароль Пехурскі (1809–1871), викладач французької мови у Цісарсько-королівській технічній академії у Львові (тепер Національний університет «Львівська політехніка») та перекладач у суді, похований неподалік, на полі 8 [25, с. 396]. Поруч, на полі 7, спочиває донька Ізидори та Андрія Волощаків, доцент Софія Волощак (1925–2011). Вона закінчила факультет іноземних мов Львівського університету у 1949 році. У 1956 році захистила кандидатську дисертацію «Узгодження часів у сучасній французькій мові», у 1963 році здобула вчене звання доцента. У 1949–1954 роках працювала викладачем французької мови у вчительсько-інституті іноземних мов при Львівському педагогічному інституті. У 1954–1963 роках – викладач, у 1963–1984 роках – доцент, у 1975–1983 роках – завідувач кафедри французької філології Львівського університету [13, с. 10; 14, с. 336; 20, Т. 1, с. 305]. Неподалік, на полі 61, похований педагог Юзеф Кропивницький (1824–1906), котрий викладав у II-ій німецькій гімназії Львова (тепер лицей № 8) англійську та французьку мови [4, с. 164].

Трохи вище, на полі 63, при алеї у родинній гробниці похований знаний філолог-романіст, академік Роман Помірко (1942–2020). Закінчив факультет іноземних мов Львівського університету у 1969 році. У 1969–1973 роках працював перекладачем на Кубі. У 1973–1981 роках – асистент кафедри французької філології, з 1981 року – доцент, у 1983–2019 роках – завідувач. У 1996–2000 роках був деканом факультету іноземних мов Львівського університету. З 2003 року був за сумісництвом завідувачем кафедри іноземних мов Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка. У 1979 році Роман Помірко захистив кандидатську дисертацію на тему «Порівняльно-зіставне дослідження запозичень. Французько-іспанські мовні відповідники», у 1992 році докторську дисертацію на тему «Іспанська мова в процесах дивергенції-конвергенції її діалектів. Варіантність слова», у 1993 році отримав звання професора, у 2005 році став академіком, а наступного року Заслуженим професором Львівського національного університету імені

Івана Франка. Роман Помірко також є лауреатом Ордена Ярослава Мудрого (2012) та кавалером Ордена Академічних Пальм (2016). Стажувався в європейських закладах вищої освіти, був координатором навчального міжнародного проекту «TEMPUS-TACIS – прикладні іноземні мови». Загалом, професор написав близько 200 наукових праць, зокрема, його статті опубліковані у провідних українських та іноземних виданнях, у тому числі тих, що входять до міжнародної наукометричної бази Scopus. Професор Помірко займався організацією численних міжнародних семінарів, колоквиумів та конференцій. Протягом багатьох років академік Роман Помірко був головою спеціалізованої Ради з захисту кандидатських дисертацій зі спеціальностей 10.02.04 – германські мови та 10.02.17 – порівняльно-історичне і типологічне мовознавство Львівського національного університету імені Івана Франка. Під його керівництвом захищено 4 докторські та понад 20 кандидатських дисертацій [1; 13; 14; 15; 16]. На цьому ж полі похована Любов-Марія Пірко (1940–2021), котра протягом кількох десятиліть викладала французьку мову у Львівському університеті.

Неподалік, на полі 66, похована філолог-романіст Амелія Лапчинська (1891–1972). У 1910–1912 роках навчалася на гуманістичному факультеті університету Сорбонна у Парижі, у 1918–1922 роках вивчала французьку та польську мови у Львівському університеті, стажувалася на літніх курсах у Парижі, Ніцці, Булонь-сюр-Мер, Турі (1925, 1926, 1930, 1939). У 1912–1916 роках працювала учителем у місті Рівне. У 1916–1918 роках була учителем польської гімназії у Києві, у 1920–1941 роках – гімназійним учителем у Львові, у 1941–1944 роках – продавець, у 1946–1958 роках – викладач, згодом старший викладач кафедри французької філології Львівського університету [19, с. 216; 20, Т. 2, с. 24]. Вище, на полі 43, спочиває філолог-романіст Петро-Олександр П'явка (1941–1999). Закінчив факультет іноземних мов Львівського університету у 1962 році. У 1993 році захистив кандидатську дисертацію на тему «Проблема подільності і похідності у парадигматичному висвітленні (на матеріалі значних одиниць мовної структури: МСП та СП)», наступного року здобув вчене звання доцента. У 1962–1964 роках – старший лаборант, у 1965–1966 роках – завідувач кабінету методики факультету іноземних мов, у 1967–1970 роках – асистент, у 1971–1993 роках – старший викладач, з 1994 року доцент кафедри французької філології Львівського університету [20, Т. 2, с. 344].

Поруч, на полі 49, знайшов місце вічного спочинку художник, філолог-романіст, перекладач, професор Академії Закордонної Торгівлі у Львові (тепер Львівський торговельно-економічний

університет) Станіслав Мар'ян Кохановський (1871–1943). Закінчив Краківську Академію мистецтв і романську філологію в Ягеллонському університеті [25, с. 340]. На жаль, могила не збереглась. Додамо, що на сусідньому полі 83 похований відомий історик, фахівець з історії французько-українських взаємин, історії УНР та історії України періоду Другої світової війни Володимир Косик (1924–2017). Ввів націоналістичний напрямок в історії України, змусив сучасних українських та західних істориків переосмислити роль України в Другій світовій війні. Вільно володів німецькою, англійською та французькою мовами. З 1948 року жив у Франції. Помер 12 червня 2017 року у Парижі, 27 червня похований на Личаківському цвинтарі.

Неподалік, на полі 32, знаходиться могила перекладача та літературознавця Леона Стерн-кляра (1866–1937). Народився в Тернополі, навчався у Львівському університеті. Неодноразово бував в Італії, видав у Львові путівники цієї країною. Досліджував польську літературу, перекладав з французької та італійської мов [27]. На цьому ж полі спочиває Якоб Нойман (1780–1853), котрий у 1837–1843 роках викладав італійську мову у Львівському університеті [20, Т. 2, с. 206]. На полі 22 разом зі своїми батьками похована відома вчителька та активна громадська діячка Стефанія Векслерова (1836–1923). У 1871 році вона стала викладачкою у створеній тоді жіночій учительській семінарії у Львові, де пропрацювала 30 років. У 1886 році заснувала у Львові жіночу читальню, а в 1892 році брала участь в організації Товариства вчительок [23]. Стефанія Векслерова була автором публікацій з педагогіки та методики викладання французької мови: «Wypisy francuskie» (1881); «Kurs praktyczny nauki języka francuskiego» (1883); «Kurs praktyczny nauki języka francuskiego» у двох частинах (1900) [5].

Поруч, на полі 13, спочиває видатний вчений, фахівець з романської філології Едвард Порембовіч (1862–1937). У 1880 році закінчив гімназію у Тарнові, у 1883 році філософський факультет Ягеллонського університету. Навчався у Берліні, Мюнхені, Флоренції, Барселоні, Монпельє, Парижі. У 1890 році у Відні захистив докторську дисертацію. У 1897 році став засновником кафедри романської філології, на якій працював до 1931 року. У 1925–1926 роках був ректором Львівського університету. Професор Порембовіч написав багато наукових праць, з-поміж котрих відзначаємо «Ruch literacki południowo-zachodniej Europy» (1888–1889), «Andrzej Morsztyn: przedstawiciel baroku w poezji polskiej» (1893), «Pieśni ludowe celtyckie, germańskie, romańskie» (1909), «Nowe pięćno wieków średnich» (1916), дослідження історії літератур Європи, представлені у фундаментальній праці «Wielka Literatura Powszechna». Був почесним доктором Львівського

та Познанського університетів. Помер 24 серпня 1937 року у Львові. Похований разом з дружиною [13, с. 7–8; 14, с. 331–333; 15, с. 298; 25, с. 402; 26].

Відомий журналіст та викладач французької мови Ян Дарослав Амборські (1838–1905) спочиває неподалік, на полі 4. Був учасником Січневого повстання 1863–1864 років, після поразки якого емігрував у Париж. Займався видавничою та літературною діяльністю в різних еміграційних товариствах. З його ініціативи в Парижі було створено товариство об'єднаних слов'ян – «*Słowiańska Biesiada*». Спочатку в еміграції працював учителем у польській школі в *Vatignolles*, потім у видавництві «*Bachelin Deflorenne*». Редагував видання «*Le Bibliophile français: gazette illustrée des amateurs de livres, d'estampes et de haute curiosité*». Після повернення з еміграції приїхав до Львова, де взяв кредит, щоб купити друкарню. Був співкерівником «Народної друкарні», яка видавала світські, народні та церковні часописи. Займався поширенням освіти серед бідних, популяризував польську літературу, писав популярні книжки «для народу». Був власником книгозбірні, частину якої – кілька сотень творів і брошур, пов'язаних із польською еміграцією – подарував згодом Національному інституту імені Оссолінських у Львові [5; 24]. Основними його працями є «*Béranger: studjum*» (1875), «*Gramatyka języka francuskiego*» (1875), «*Wypisy francuskie opatrzone słownikiem: dział dla poczynających*» (1876), «*Dążności ludowej literatury ruskiej w Galicyi*» (1883), «*O sławnym pisarzu J. I. Kraszewskim, założycielu "Macierzy polskiej"*» (1887, 1892), «*Sprawa oświaty ludowej w Galicyi (Pamiętnik Zjazdu Literatów i Dziennikarzy Polskich I)*» (1894), «*Książka do nauki języka francuskiego, cz. 1, 2, 3*» (1895), «*Wypisy francuskie. Cz. 1, Wiek XVII i XVIII*» (1896), «*Wypisy francuskie. Cz. 2, Wiek XIX*» (1897), «*Zbiorek prawideł wymawiania języka francuskiego*» (1899) [5; 24].

На полі 54, при алеї, похований відомий літературознавець, поет, перекладач, редактор Михайло Рудницький (1889–1975). Закінчив Бережанську гімназію (1907), філологічний факультет Львівського університету (1912). Навчався в Сорбонні (1910–1911). Стажувався у Франції та Англії (1919–1922). Габілітований доктор («Іван Франко як письменник і критик», 1914). Професор (1939). У 1915–1919 роках – учитель, у 1917–1918 роках доцент Київського університету. У 1919 році перекладач з французької мови при місії УНР в Парижі. У 1922–1925 роках був професором Українського таємного університету у Львові. У 1923–1939 роках – редактор газети «Діло», журналу «Назустріч». У 1939–1941 роках, згодом у 1944–1947 роках – завідувач кафедри історії західноєвропейської літератури, у 1947–1958 роках – завідувач кафедри англійської філології, у 1940–1941 роках – заступник

декана, у 1946–1947 роках – декан філологічного факультету, у 1951–1957 роках – декан факультету іноземних мов, у 1957–1975 роках – професор кафедри української літератури Львівського університету. У коло його наукових інтересів входило літературознавство, перекладознавство, компаративістика та шекспірознавство [2, с. 251–328; 3; 8; 9; 17; 20, Т. 2, с. 384–385]. Іванка Корань зазначає, що «життя та творчість Михайла Рудницького – одна з таких непростих історій про талановиту людину, не героя і не жертву, яка в складну епоху шукала можливості для реалізації себе та свого таланту, а тому часто приставала на компроміси й робила вчинки, які важко було зрозуміти сучасникам, а також дуже непросто пояснити сьогодні, з відстані часу» [10]. Поруч, при алеї на цьому ж полі знаходиться величавий пам'ятник учителя співу та французької мови Фелікса Шумлянського (1814–1874) [25, с. 438].

Неподалік, на полі 74, спочиває філолог-романіст Казімеж Віктор Ярецькі (1878–1939). Навчався у Львівському університеті та в Сорбонні у Парижі. Габілітований доктор (1930), професор (1936). Працював у львівських гімназіях та у Львівському університеті. Автор багатьох літературознавчих (зокрема, про видатного польського поета і драматурга Юліуша Словацького), наукових та методичних праць, з-поміж яких відзначаємо «*Twórczość Poetycka Maryi Konopnickiej*» (1902), «*O początkach poezji barbarzyńskiej i europei narodowej we Francji*» (1919) та «*Sur l'Appendix Probi, son lieu d'origine et son auteur*» (1927) [14, с. 333; 21]. На полі 72 знаходиться родинна гробниця філолога-класика, германіста і романіста Едварда Харкевича (1855–1913). Він склав учительський іспит у 1878 році з грецької, латинської та німецької мов, у 1887 році – з французької. Спочатку працював у німецькій гімназії Франца Йосифа у Львові, з 1882 року у Тернопільській, згодом у Краківській гімназіях. В Академічній гімназії у Львові він викладав німецьку мову, а з 1899/1900 навчального року грецьку та французьку мови. У 1892–1911 роках був її директором, написав «Хроніку львівської академічної гімназії» (1901) [7; 11, с. 94–95]. На цьому ж полі розташована родинна гробниця філолога-романіста, педагога, бібліографа Ірини Громницької (1904–1987). Вона закінчила філософський факультет Львівського університету (1932), навчалась на літніх курсах з удосконалення французької мови в Греноблі (1931). У 1935–1936 роках – учитель у Львові, у 1936–1938 роках – викладач французької мови в Стрию, у 1939–1940 роках – секретар державних фахових шкіл, у 1940–1941 роках – бібліотекар і лаборант філологічного факультету, у 1941–1944 роках – бібліотекар, у 1944–1947 роках – бібліограф, у 1947–1974 роках – головний бібліограф відділу бібліографії бібліотеки Львівського

університету [20, Т. 1, с. 388]. На сусідньому полі 57 похований педагог Калікст Кручковскі (1815–1884), котрий працював у гімназіях Нового Сончу, Кракова, Вадовіц, Коломиї. Викладав, зокрема, французьку мову [22].

Поруч, на полі 69, спочиває відома філолог-романіст, письменниця-перекладач, педагог Жінет Максимович (1929–1995), котра народилася в містечку Больвілер (Bollwiller) у Франції в сім'ї українців-емігрантів, що були репатрійовані після Другої світової війни. У Франції закінчила коледж. По приїзді в Україну репресована у 1950 році за доносом, засуджена сталінським режимом. Ув'язнення відбувала на лісозаготівлях Магаданської області. Реабілітована у 1990 році. У 1957 році закінчила відділення французької філології Львівського університету. Протягом кількох десятиліть викладала французьку мову у Львівській державній консерваторії ім. М. В. Лисенка. Відомими є її численні переклади французькою мовою творів українських письменників, що відзначаються змістовою точністю, увагою до контекстуальної семантики реалій, відчуттям стилістичних нюансів [12; 18; 20, Т. 2, с. 84]. Саме Жінет Максимович зробила значний внесок у справу духовного та культурного зближення французького та українського народів. На полі 67 (Поле Почесних поховань) знаходиться могила історика, фахівця з періоду Гетьманщини, педагога, учасника бою під Крутами Ігоря Лоського (1900–1936). Навчався в українських університетах Праги та Берліна. У 1932 році переїхав до Львова. За сприяння митрополита Андрея Шептицького отримав посаду учителя Малої греко-католицької семінарії, де викладав історію та французьку мову, а також одночасно обіймав посаду співредактора часопису «Хліборобський Шлях» [6].

Висновки. Встановлено, що до сфери наукових зацікавлень відомих львівських філологів-романістів входила методика викладання французької мови та літератури, історія розвитку романського мовознавства у Львівському університеті, зіставне мовознавство, перекладознавство, соціолінгвістика, когнітивна лінгвістика, термінознавство, класична філологія та світова література. Ян Дарослав Амборскі та Стефанія Векслерова у другій половині XIX століття написали низку навчальних посібників з французької мови, які активно використовувалися у той час. Едвард Порембовіч в 1897 році став засновником кафедри романської філології та протягом багатьох років працював у Львівському університеті. Фундаментальною працею Віктора Казімежа Ярецького «*Sur l'Appendix Probi, son lieu d'origine et son auteur*» (1927) дотепер послуговуються науковці. Роман Помірко понад 35 років очолював кафедру французької філології, був автором та співавтором кількох ґрунтовних монографій, навчальних посібників та словників. Перекладацька діяльність Жінет Максимович сприяла

популяризації української художньої літератури серед французькомовних читачів. Їхня подвижницька праця перетворила Львів та Львівський університет на один з провідних центрів з вивчення романських мов та літератур.

Проведене дослідження сприяє інтересу до розвитку романістики у Львові. Розроблений екскурсійний маршрут місцями поховань видатних філологів-романістів на території Личаківського некрополя підвищує його потенціал у якості цікавого туристичного об'єкта, пов'язаного з історією краю. Подальші перспективи стосуватимуться аналізу професійної діяльності інших відомих філологів, котрі знайшли місце вічного спочинку на Личаківському цвинтарі Львова.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бацевич Ф. С., Паславська А. Й. Наука і пристрасть: на пошану доктора філологічних наук, професора Романа Семеновича Помірка. Іноземна філологія, 124, 2012. с. 3–6.
2. Гнатюк О. Відвага і страх / Пер. з пол. М. Боянівської. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2015. 496 с.
3. Горак Р. Львівські історії. Львів: Апріорі, 2016. 632 с.
4. Ерстенюк М. Від цісарсько-королівської другої гімназії до восьмої школи. 1818–2018. Період перший австрійський. 1818–1918. Львів: Афіша, 2018. 760 с.
5. Іващук А. С. Становлення і розвиток методики навчання французької мови у Галичині (друга половина XIX – перша половина XX ст.): Спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки». Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка. Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2021. 284 с.
6. Ігор Лоський. URL: https://uahistory.com/topics/famous_people/8309.
7. Коваль Р. С., Романчук О. В., Матлашенко Л. В. Професійна діяльність українських класичних філологів (на прикладі осіб, похованих на території Личаківського некрополя). Інноваційна педагогіка. Вип. 66, 2023. С. 20–26. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/66.3>.
8. Когут С. Михайло Рудницький (1889–1975): біобібліографічний покажчик / Софія Когут; відп. ред. Лідія Сніцарчук; НАН України, ЛННБ України ім. В. Стефаніка. Львів, 2020. 784 с.: іл.
9. Когут С. Н. Європоцентризм у ліберальній критиці Михайла Рудницького: дис. ... к-та філол. наук: 10.01.01 / Когут Софія Несторівна; Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка, Київ; Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, Львів, 2021. 213 с.
10. Корань І. Мефістофель Рудницького. Життя, дотепи і пригоди львівського літературознавця Михайла Рудницького. URL: <https://varianty.lviv.ua/67977-mefistofel-rudnytskoho>.
11. Коцюмбас О. Р. Академічна гімназія у Львові: організація, структура, діяльність (1849–1939): Спеціальність 032 «Історія та археологія». Галузь знань – 03 Гуманітарні науки. Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Львівський

національний університет імені Івана Франка, Львів, 2021. 265 с.

12. Кравець Я. Слово про перекладацький шлях Жінет Максимович. Вісник Львівського університету. Серія: Іноземні мови. Вип. 22, 2014. С. 186–197.

13. Піскозуб З. Ф. Історичні віхи: традиції і сучасність кафедри французької філології (до 125-річчя кафедри французької філології). Традиції і сучасність романістики: 125 років кафедри французької філології: збірник тез Всеукраїнської наукової конференції (Львів, 11–12 листопада 2022 р.). Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2023. С. 7–13.

14. Помірко Р. С. Романське мовознавство у Львівському університеті. Вісник Львівського університету. Серія історична. Вип. 49, 2013. с. 328–339.

15. Сулим В. Т. Іноземні мови у Львівському університеті. Вісник Львівського університету. Серія історична. Вип. 49, 2013. С. 295–307.

16. Татаровська О., Піскозуб З., Коваль Р. Професор Роман Помірко, або людина-легенда. URL: <https://photo-lviv.in.ua/profesor-roman-pomirko-abo-liudyna-lehenda/>

17. Челодума І. І. Інтелектуальна біографія Михайла Рудницького (1889–1975): Спеціальність 032 «Історія та археологія». Галузь знань – 03 Гуманітарні науки. Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Український католицький університет, Львів, 2022. 250 с.

18. Черчата Л. М. Жінет Максимович та Іван Бабич: перетини долі і літературно-перекладацької творчості. Наукові ракурси: зб. наук. пр. / упоряд. Король Л. Л., Черчата Л. М. Вип. 1. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018. С. 64–73.

19. Чорний М. Вибрані праці. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка; Інститут українознавства імені Івана Крип'якевича НАН України, 2014. 276 с.

20. Encyclopedia. Львівський національний університет імені Івана Франка: в 2 т. / Видавнича рада: І. О. Вакарчук (голова), М. В. Лозинський (заст. голови), Р. М. Шуст (заст. голови), В. М. Качмар (відп. секретар) та ін. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. Т. I: А–К. 716 с. + 112 вкл.; Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. Т. II: Л–Я. 764 с. + 224 вкл.

21. Chrostek M. Lwowscy filolodzy klasyczni i nowożytni w roli historyków literatury polskiej. Zeszyty naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne, 145, z. 2, 2018. S. 339–354. <https://doi.org/10.4467/20844069PH.18.017.7819>.

22. Dyrektorzy Gimnazjum i Liceum im. M. Wadowity w Wadowicach. Kalikst Kruczkowski (dyr. 1866–1872). URL: <http://www.wadowita.net/dyrektorzy.php>.

23. Fita S. oprac., Nieznane listy Marii Konopnickiej i Marii Dulębianki do Stefanii Wekslerowej. 1908–1910. Pamiętnik Literacki, 2, 2000. S. 181–187.

24. Kost B. Z wiarą w potęgę idei. URL: <https://kuriergalicyski.com/z-wiar-w-potg-idei-jan-amborski/>

25. Nicieja S. S. Ogród snu i pamięci. Dzieje Cmentarza Łyczakowskiego we Lwowie oraz ludzi tam spoczywających w latach 1786–2010. Opole, 2011. 544 s.

26. Nikliborc A. Wspomnienie o Edwardzie Porębowiczu: w 40 rocznicę śmierci. Pamiętnik Literacki: czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce literatury polskiej. 69, 1, 1978. S. 223–230.

27. Sternklar Leon. Polski Słownik Biograficzny / S. Stawicki, J. Stoiński. Tom XLIII, Warszawa-Kraków, 2004–2005. S. 483–484.